

Vraagstukken rondom dierwelzijn van landbouwhuisdieren domineren op dit moment politiek Den Haag. Lector Hans Hopster is vanuit diverse functies als deskundige betrokken bij de discussie over dierwelzijn in onder andere de melkveehouderij. 'Ik pleit niet voor één stalsysteem, maar voor een stal waarbinnen koeien kunnen kiezen.'

Het zal niet veel mensen ontgaan dat dierwelzijn meer dan ooit in de belangstelling staat. Zo presenteerde minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) onlangs haar beleidsplan over duurzaamheid in de landbouw met daarin een sterke link richting welzijn. Ook raken we de laatste tijd bedolven onder de vele Kamervragen naar het welzijn van landbouwhuisdieren.

Hans Hopster (52) heeft als deskundige op dit gebied de afgelopen jaren vanuit diverse functies een bijdrage geleverd aan onderzoek naar het welzijn van dieren. Hij promoveerde aan de Wageningen Universiteit op een onderzoek naar de persoonlijkheidskenmerken van koeien en de consequenties daarvan voor gezondheid en welzijn. Op dit moment bekleedt Hopster de functie van lector Welzijn van Dieren aan de Hogeschool Van Hall Larenstein en hij is programmaleider van het LNV-onderzoeksprogramma Dierenwelzijn.

Hoe is het met het dierwelzijn in de Nederlandse melkveehouderij gesteld?

'Er is een aantal kwesties die aandacht vragen. Problemen wil ik het niet direct noemen, maar de kwestie schaalvergroting bijvoorbeeld vraagt om aandacht. De kerntaak van de moderne veehouder blijft de zorg voor het individuele dier. Dat is altijd het bestaansrecht van de melkveehouderij boven de intensieve veehouderij geweest en dat moet zeker zo blijven. De huidige schaalvergroting bedreigt dit. Bedrijven groeien snel en rekenen wat betreft arbeidsbehoefte met een situatie waarin alles op rolletjes loopt. Maar wat als er een keer een flinke infectie van bijvoorbeeld E. coli of mortellaro om zich heen grijpt? Dan kunnen veehouders koeien niet de aandacht geven die ze nodig hebben. Een oplossing zou

kunnen zijn dat een organisatie als de Agrarische Bedrijfsverzorging zich gaat specialiseren in het te hulp schieten bij dergelijke "calamiteiten". Grote bedrijven zullen zich hier op deze manier verplicht tegen moeten verzekeren.'

Is er een relatie tussen melkproductie en dierwelzijn?

'Deze vraag is al vaak gesteld en daar is ook al veel onderzoek naar gedaan. Maar het is niet eenvoudig hard te maken dat een koe met een hoge productie altijd slechter af is dan een koe met een lage productie. Het gaat er meer over wat voor een koe je bij welk productieniveau hebt. Een juiste afstemming tussen genetische aanleg, bedrijfsomstandigheden en managementkwaliteiten van de veehouder is het belangrijkste. Daarin moeten veehouders zelf een bewuste keuze maken.'

'Het is een feit dat melk geven een belasting is. Zeker als een koe 50 tot 60 liter per dag geeft, vraagt

Aan een limiet voor melkproductie waag ik me niet

dat erg veel van haar. Een koe is in deze periode kwetsbaar, vraagt meer aandacht en een andere behandeling. Wil je dat als veehouder? Is dat te combineren met je bedrijfsstrategie? Hier komt veel persoonlijke voorkeur bij kijken. Maar nee, aan een limiet voor melkproductie waag ik me niet.'

Welk stalsysteem vindt u het beste voor het welzijn van de koe?

'Een stalsysteem waarin koeien de maximale keuzevrijheid hebben. Waarbij ze kunnen kiezen tussen binnen en buiten, eten of niet eten. En waarbij ze het tijdstip van melken zelf kunnen bepalen en kunnen kiezen in inrichting of stalsysteem. Er bestaan grote verschillen in de behoefte van individuele dieren op een bepaald moment. Een bang dier zoekt

bijvoorbeeld naar een veilige omgeving en moet die kunnen vinden. Een koe in het begin van de lactatie moet bij slecht weer binnen kunnen blijven, terwijl een oudmelkte koe er soms wel voor kiest naar buiten te gaan. Een verse koe met een hoge productie wil meer liggen en moet daarvoor een comfortabele ondergrond kunnen vinden. Daarom pleit ik niet voor één stalsysteem, maar voor een stal waarbinnen koeien kunnen kiezen.'

Als u toch een keuze moet maken tussen bestaande stalsystemen, welke komt dan in de buurt van het meest ideale?

'Als ik moet kiezen, dan ga ik voor het stalsysteem dat het dichtst bij de wei in de buurt komt, de potstal dus. Een ingestrooide ruimte zonder ijzerwerk waar de koe languit kan liggen en zich kan gedragen als in de wei, is het beste. Als je een koe op ziet staan in de wei, dan stapt ze tijdens het opstaan enkele stappen vooruit. In een ligboxenstal kan dat niet. Een schoftboom dwingt een koe zelfs achteruit te gaan. In dat kader ben ik ook voorstander van een lint of draad als schoftboom en geen ijzeren buis, omdat een koe er met het opstaan vrijwel altijd tegenaan komt. Een koe zit sowieso niet op al dat ijzerwerk te wachten. We hebben het nodig om koeien efficiënt de ruimte te laten benutten en de box niet te laten bevuild, maar voor het dierwelzijn is het niet wenselijk.'

U vindt de keuzevrijheid voor een koe belangrijk. Pleit dit voor gebruik van een melkrobot?

'Absoluut, een melkrobot komt het dierwelzijn ten goede. Een robot is voor de koe meer voorspelbaar dan een melker die de ene keer dit doet en de andere keer dat. Hierdoor zorgt een melkrobot voor minder stress en verzamelt daarnaast veel nuttige gegevens. Voorwaarde is echter wel dat de veehouder de vrijgekomen tijd natuurlijk niet besteedt aan bijvoorbeeld motorcrossen, maar de tijd gebruikt om extra aandacht aan de koeien te besteden. Dan komt dit van twee kanten het welzijn ten goede.'

Na de discussie over het castreren van varkens is nu misschien het onthoornen van kalfjes aan de beurt. Hoe groot schat u deze kans in?

'Die kans is heel groot. Het is belangrijk dat de sector zich op deze vraag voorbereidt. Daarom heb ik er bij het ministerie van LNV voor gepleit om te gaan

Hans Hopster: 'We moeten de discussie voor zijn en het inkruisen van hoornloosheid serieus overwegen'

Welzijn pleit voor robot

onderzoeken wat de mogelijkheid is van het fokken op hoornloosheid. Inmiddels is er per 1 januari door de afdeling fokkerij en genetica van Animal Sciences Group (ASG) een onderzoek gestart. Dat onderzoek wordt mede gefinancierd door Productschap Zuivel.

'Er zijn partijen die stellen dat fokken op hoornloosheid niet kan omdat hier negatieve gevolgen aan kleven zoals een lagere productieaanleg. Het is wel zo dat er met hoornloze stieren geadverteerd wordt; deze eigenschap is in de populatie aanwezig. We gaan nu met de betrokken partijen bekijken wat de technische mogelijkheden en gevolgen van het fokken op hoornloosheid zijn en wat er in de praktijk kan worden toegepast.'

Wat is uw persoonlijke mening over het fokken van hoornloze koeien?

'Ik ben daar een voorstander van. We moeten de maatschappelijke discussie voor zijn en het inkruisen van hoornloosheid serieus overwegen. Onthoornen is natuurlijk niet pijnloos. Daarom vind ik dat we wat gewonnen hebben op het gebied van dierwelzijn als we in staat zijn een hoornloze populatie te fokken. De vraag blijft wel of wij dieren op deze manier moeten willen aanpassen. Doorslaggevend hierin is de vraag of ingrijpen het natuurlijke leven van het dier verandert. Een koe heeft hoorns om zich te verdedigen. Tegen grote roofdieren is dit niet van belang en de sociale rangorde binnen een koppel wordt door hoornloosheid niet zodanig beïnvloed dat er geen stabiele rangorde meer mogelijk is. Bovendien hebben koeien met hoorns in een stal minimaal drie keer zoveel ruimte nodig. Dat zal praktisch erg lastig zijn en ik ben dan geneigd een pragmatische keuze te maken.'

Wat vindt u van de grote politieke aandacht voor dierwelzijn?

'Dierwelzijn is mede door de Partij voor de Dieren een interessant politiek vraagstuk geworden. De sector is uiteraard niet altijd blij met de kritische vragen, maar vaak zit er wel een kern van waarheid in. Het is haar rol om als extreme politieke partij wat door te drijven en die rol vervult de partij heel goed. Ze stellen veel Kamervragen die weliswaar niet allemaal hout snijden, maar voor de dieren levert deze aandacht absoluut voordelen op. Eigenlijk weet de agrarische sector dit ook wel. De veehouder mag van deze ideeën echter niet de dupe worden.'

Denkt u dat consumenten bereid zijn meer voor dierwelzijn te betalen?

'De vraag is of de sector de consument wel voldoende heeft geïnformeerd over wat deze maatregelen kosten. Er is op het gebied van dierwelzijn erg veel gebeurd de laatste tijd. Dit moet allemaal wel betaald worden. De agrarische sector is altijd op zoek geweest naar een lage kostprijs. De rekening kwam hiervan bij de boer en uiteindelijk bij het dier. Dat moet anders. We moeten consumenten ervan bewust maken dat wat ze eten waardevol is. Vlees is tenslotte een luxeproduct, zo moeten mensen het meer gaan beleven. Het is absurd om te stutten met een kilo gehakt voor drie euro. Dat kan toch niet anders dan de indruk wekken dat zo'n product niets waard is. In Amsterdam is een winkel die honderd soorten bronwater verkoopt voor bijvoorbeeld vijf euro per liter, dat is slim. Wat de agrarische sector produceert is toch minstens zo waardevol? We moeten richting herwaardering van ons voedsel.'

Florus Pellikaan

Praktische tips op cd-rom 'Koeien in beweging'

Onder leiding van het lectoraat Welzijn van Dieren en met hulp van een groot aantal deskundigen is onlangs de cd-rom 'Koeien in beweging' uitgegeven. Deze cd-rom vormt het eindproduct van het project 'Vitale Koeien' en bevat praktische kennis en tips voor melkveehouders over klauwaandoeningen bij koeien en linkt hierdoor indirect met dierwelzijn. De verschillende soorten aandoeningen, hun oorzaken en behandeling staan beschreven op de cd-rom en worden ondersteund met veel beeldmateriaal, waaronder video's.

Het doel van de cd-rom is veehouders in een vroeg stadium bewust te maken van klauwproblemen bij de koe, zodat er eerder kan worden ingegrepen en op termijn aandoeningen kunnen worden voorkomen. Voor informatie of bestellingen, e-mail: paula.vanderreijdt@wur.nl.

